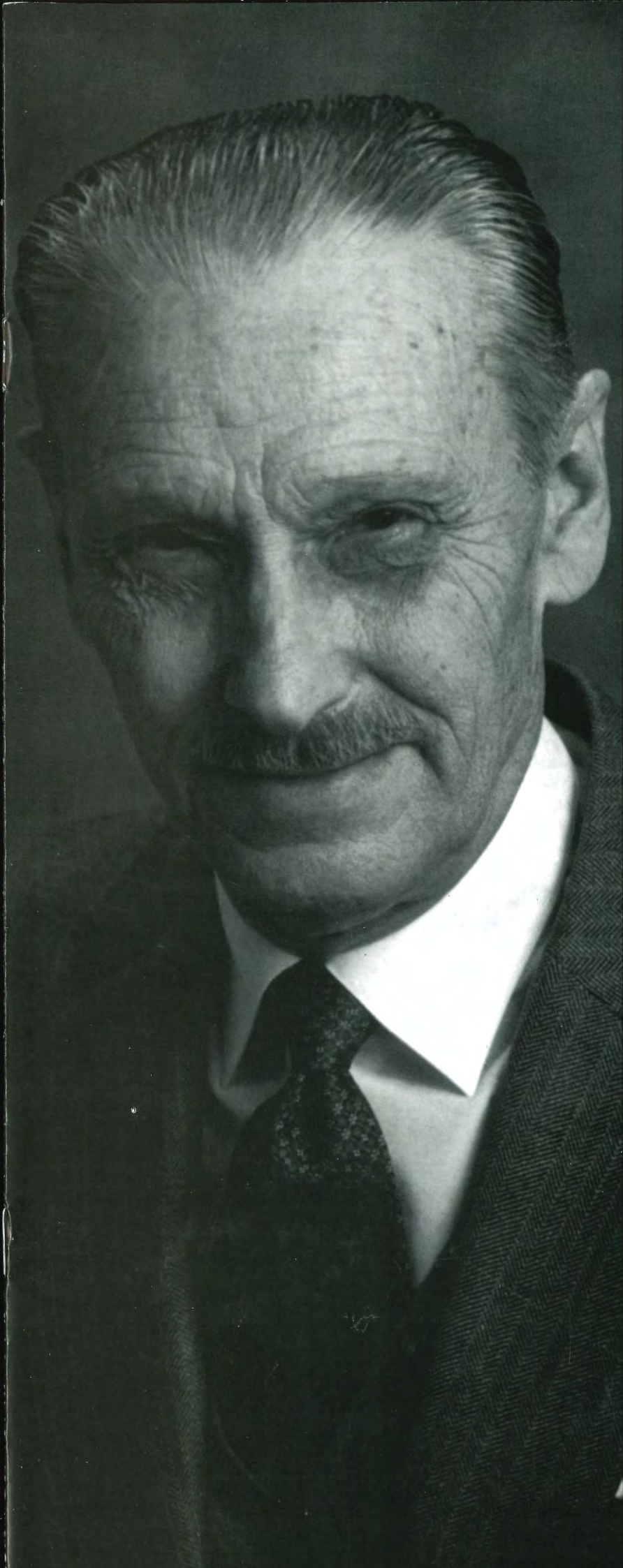


# memòria de la **professió**

CONSELL DE COL·LEGIS DE METGES DE CATALUNYA

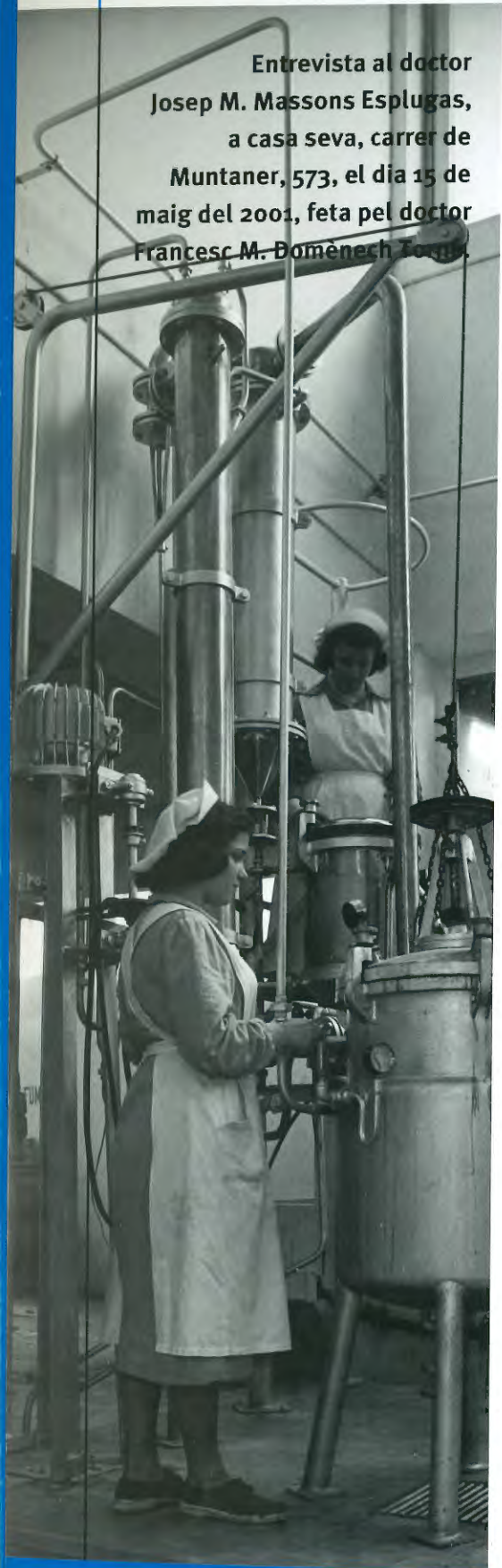


## **JOSEP M. MASSONS ESPLUGAS**

Si haguéssim de definir el doctor Josep M. Massons, diríem que és una personalitat que encarna l'esperit renaixentista de l'home polifacètic, erudit, culte, amant de l'art i la ciència, sensible i alhora íntegre. Ha estat un home de ciència –recordem la seva aportació científica de l'isoplasma durant la seva etapa a la Càtedra de Farmacologia de la Facultat de Medicina de Barcelona– al mateix temps que ha conreat la poesia i la història –tenim tots present la seva obra magnífica de quatre volums de la *Historia de la Sanidad Militar Española*–. Però també va destacar com a home d'empresa privada en tant que va ser director dels laboratoris farmacèutics Drovysa (filial de la multinacional italiana Vismara Terapeutici), i simultàniament era membre de la Junta de Govern a la primera Residencia Sanitaria de la Seguridad Social de Barcelonal, esdevinguda avui Hospital General de la Vall d'Hebron.

Estudiant excel·lent (va obtenir el Premi Extraordinari de Batxillerat i de Llicenciatura de Medicina), lector empedreït, proveït d'una memòria prodigiosa, domina els idiomes català, castellà, francès, italià, anglès i alemany –aquest darrer va determinar la seva incorporació durant la Guerra Civil com a cap d'equip quirúrgic de la XIII Brigada Internacional–, ha participat i encara participa en innumerable congressos i fòrums. Té fama de ser un home ric, quan en realitat és un home generós, disposat a ajudar qualsevol. Profundament religiós, és un ciutadà honest i coherent amb el seu ideari moral, religiós i polític, i s'ha guanyat el respecte de la professió i de la societat civil.

Entrevista al doctor Josep M. Massons Esplugas, a casa seva, carrer de Muntaner, 573, el dia 15 de maig del 2001, feta pel doctor Francesc M. Domènech Torró.



Extractor de fosfolípids a finals dels anys 50.

■ **Doctor Massons, el primer que em plau preguntar-li està relacionat amb els seus records infantils i de la seva adolescència, tant personals com en relació amb el que pogués ser després la seva vocació o la seva decisió d'estudiar medicina.**

■ Tota la meva història vital d'abans d'estudiar medicina té molt poca relació amb la medicina. En primer lloc, a la meva família no hi havia cap antecedent de metges fora d'un avi, Josep Esplugas, o sigui, el pare de la meva mare, que va estudiar medicina. Però era un mal estudiant, com he comprovat consultant a l'arxiu de la universitat el seu expedient, i a més va donar la casualitat que quan ell cursava tercer curs de medicina, va esclatar la tercera guerra carlista, el van mobilitzar i llavors va agafar una "oftàlmia purulenta" que li impedia l'estudi. És l'únic antecedent mèdic que hi ha a la família. Llavors ell va abandonar els estudis de medicina i es va establir a Valls i tenia una carnisseria al lloc més estratègic de Valls, que és la Costa de la Peixateria.

■ **Així, per part de mare vostè procedeix de Valls.**

■ Sí, jo sóc nascut a Valls. El meu pare era comptable d'una fàbrica, que era ca Valldubí. Ara se'n conserva només la xemeneia, una xemeneia realment notable. I és a la carretera de Montblanc, allí vaig néixer jo. I vaig néixer el 18 de gener del 1913. Vostè recordarà que la Primera Guerra Mundial va esclatar el 14. Al juliol del 14. I aquella fàbrica fabricava faixes, faixes de pagès que tothom usava per protegir la regió llumbar. I tota la seva producció, cosa curiosa, l'exportava a Turquia. Va venir la guerra, Turquia es va alinear amb els imperis centrals, Anglaterra la va bloquejar, i llavors el client únic d'aquella fàbrica es va acabar. I el meu pare va quedar al carrer. Aleshores el meu pare va trobar feina a Lleida, en una companyia elèctrica, l'Elèctrica del Cinca, que donava llum a Lleida, i ens en vam anar a Lleida.

■ **Doctor Massons, abans de passar a Lleida podria dir-me si té algun record del metge de capçalera de Valls, com exercia, què feia?**

■ No, no tinc memòria d'aquell temps perquè me'n vaig anar que tenia dos anys, per tant no ho puc recordar. Llavors a Lleida van néixer dos germans meus, un germà i una germana que viuen encara, i a Lleida hi vam estar

ben bé cinc anys. Aleshores el meu pare guanyava un sou molt migrat, i la companyia va ser absorbida per la Catalana de Gas i Electricitat, la qual acabava de posar en marxa una central elèctrica a Seira que és a la vall de Benasque, aprofitant l'aigua del riu Essera i li va oferir al meu pare anar-hi. Li quasi triplicaven el sou, li donaven casa franca, la llum gratis, l'aigua gratis, llenya per a l'hivern, en fi.... Ara... allò era terrible.

■ **Recorda una mica aquella època en els aspectes sanitaris?**

■ Jo recordo el meu metge de Lleida, el doctor Mercè, un metge molt jove, tan jove, que érem al carrer un diumenge i els soldats que estaven a la seu de Lleida, que els feia de caserna, desfila-ven i anaven a missa, a la parròquia de Sant Joan. El doctor Mercè feia la mili. I la meva mare em va dir: "Mira, el doctor Mercè!" I efectivament, el doctor Mercè anava a l'última fila, amb els sanitaris, que portaven els pals de les lliteres.

■ **Perdoni, doctor, però aquest metge que feia la mili era el metge de capçalera de la seva família?**

■ Sí, de la família...

■ **I alhora estava instal·lat com a metge?**

■ Com a metge de Lleida. El que passa és que era molt jove.

En aquella època el metge de família era, podríem dir, liberal, en el sentit que ell tenia un despatx i les famílies li demanaven la seva ajuda mèdica i pagaven una iguala cada més.

■ **Alguna organització ho controlava?**

■ No, no, no, només pagaven una iguala al metge i prou. Recordo perfectament que hi havia altres metges a Lleida. El meu germà va tenir una greu malaltia, segurament va tenir una bronquitis capil·lar, que aleshores era mortal pràcticament, i recordo que el va veure un metge que es deia Porqueres, que es caracteritzava per no parlar. I no parlava. No tinc cap altre record dels metges de Lleida.

■ **Té algun record d'haver sentit parlar al seu pare si a l'empresa on treballava a Seira hi havia algun tipus d'organització sanitària o algun metge que visités els treballadors? No en recorda res?**

■ En absolut. Cap. No puc dir res. No hi havia res. I és més: nosaltres érem a

Seira i Seira és a 12 quilòmetres de Campo, i a Campo hi havia un metge. I allà nosaltres a Seira teníem un practicant. I quan estàvem malalts anàvem al practicant.

■ Recorda alguna cosa del practicant?

■ Sí, perfectament. El practicant era un senyor que es deia Constantino Calvo, era un home baixet, molt graciós que tocava moltes tecles, és a dir, ell tenia un barracó de fusta de les obres de l'empresa, i allà tenia barberia i una farmaciola on l'únic utilitatge que hi havia era un aparell de corrents galvànics, de manera que hi anaven pacients que feien recuperació d'una fractura i quan el voltatge anava pujant cridaven i cridaven.

■ De quin any estem parlant? Potser l'any 20?

■ A veure, estem parlant de l'any 22.

■ Aquell practicant posava injeccions?

■ I tant! Ho recordo perfectament. I a més era un home molt intel·ligent, tot al contrari del metge. El metge era un ruc! Només diré un detall: la meva mare tenia trastorns d'estómac i no li entenien el mal. I al final va anar a veure el doctor Gallart. I el vell Gallart va dir "Aquesta dona no té res a l'estómac. És el cor." I efectivament tenia una estenosi mitral, aleshores la sang s'acumulava al fetge i tot això li donava unes molèsties. I llavors li va receptar digital, li va dir "vagi al seu metge perquè segueixi el tractament". I va anar al Campo, li va ensenyar al metge el flascó de digital i aquest va dir: "Sí, prenguis-ho tot de cop." La digital era un dels pocs medicaments d'aquella època que era veritablement perillós, és a dir, que s'havia d'anar amb molt de compte, que s'havia de començar prenent de 10 a 20 gotes cada dia, segons el cas i de seguida que venien vòmits (que era la intolerància a la digital) parar, etcètera. Perquè el resultat podia ser, ho saps tu millor que jo, una parada cardíaca en sistole i s'ha acabat. Això és perquè ens fem una idea d'aquest home.

■ Aquest metge de Campo tan, diguem-ne, especial, era gran, jove...?

■ Era gran.

■ El metge de Campo s'ocupava d'una zona àmplia?

■ Sí. L'altre metge era a Benasque, que està 20 quilòmetres més amunt.



El meu pare em diu: "Bé, què vols estudiar?" I jo li vaig dir: "Jo vull estudiar Filosofia i Lletres, secció d'Història." I el meu pare em mira i diu: "Ai, desgraciat. Es moren de gana tots aquests. Mira, fill meu, creu-me: fes-te metge, que fan els duros a cabassos." I així va ser. Per una cosa tan estúpida com aquesta.



■ Com es traslladava d'un lloc a l'altre?

■ Ell es traslladava amb tartana, però no la portava ell, l'hi portaven. Se l'havia d'anar a buscar. Jo he viscut per exemple el següent cas. La companyia tenia allà dos automòbils. Un era marca Berliet i l'altre Hispano-Suiza, que anava amb una cadena, etcètera. Era dels primers cotxes que havien sortit. I allò estava reservat per quan els enginyers venien a Seira, agafaven el tren i baixaven a Monzón a on anaven els cotxes, els recollien i els portaven a la central elèctrica. I es va donar el cas d'un nano que va tenir una diftèria, el pare va demanar que el portessin amb cotxe a Campo a buscar el metge i li van negar. I llavors l'home, una nit d'hivern, als Pirineus, va anar a Campo a peu a buscar el metge. I quan va arribar el metge el nen ja havia mort per asfíxia.

■ Però el metge anava als llocs que el demanaven?

■ Sí, sí... en això complia

■ Llavors quina edat tenia vostè?

■ Jo tenia... vuit anys, nou potser, però tot això ho recordo perfectament...

■ Quan comença vostè a tenir algun record del metge de família que ens permeti conèixer quelcom de l'exercici dels metges de capçalera en aquella època?

■ No la tinc.

■ Anaven a buscar el metge quan convenia?

■ Quan convenia i prou.

■ Vostè i la seva família van estar molt anys a Seira?

■ Allà la meva família s'hi va estar fins que jo feia segon any de medicina. Fins que vaig començar tercer, o sigui que va ser l'any 31.

■ Vol dir que vostè va estudiar el batxillerat a Seira?

■ Vaig estudiar el batxillerat a casa meva, al poble, a la Colònia Obrera de Seira. Aquest era el nom autèntic. Hi ha una central elèctrica que encara funciona ara.

■ Doctor, comencem a parlar de l'etapa que més ens interessa conèixer de vostè. Com va sorgir la vocació o la idea d'estudiar medicina. Com va començar i on va anar a estudiar?

■ La cosa és molt senzilla. Llavors vam continuar estudiant a base d'aquest sistema. I jo d'una cosa que presumixo és d'haver estudiat l'àlgebra sol; els logaritmes, per exemple, sol. I allà en aquella central elèctrica que està a uns 18 km d'un monestir aleshores abandonat que es diu Guayente, vora Benasque, que estava en estat de ruïna; els jesuïtes es van comprometre a reconstruir-lo, restaurarlo i usufructuar-lo durant cent anys. I ho aprofitaven per estiuejar. I el primer any que van venir, una de les coses que van fer va ser visitar la central elèctrica. Llavors el meu pare els va acompanyar i els va explicar la



Resguard definitiu de matrícula i autorització d'examen de la Facultat de Medicina del curs 1931-32. L'alumne J. M. Massons aplicà la matrícula d'honor d'Higiene a la Terapèutica Quirúrgica

seva tragèdia: és que tinc un noi que sí, que és molt aplicat, que ha fet 4t. curs, però 5è. i 6è., la física i la química i tot això no m'hi veig amb cor. I llavors els jesuïtes em van contractar. Em van oferir una beca gratis a canvi de servir a taula, i ocupar-me de la porteria a l'hora de l'esbarjo.

■ **I això on va ésser?**

■ A Saragossa. Al Col·legi del Salvador de Saragossa. Un dels millors col·legis d'Espanya. Vaig fer 5è. i 6è. als jesuïtes. I així vaig acabar el Batxillerat...

■ **Recorda alguna anècdota mèdica d'aquella època?**

■ No, perquè no estàvem malalts gairebé mai. Quan acabo el Batxillerat el meu pare em diu: "Bé, què vols estudiar Filosofia i Lletres, secció d'Història." I el meu pare em mira i diu: "Ai, desgraciat. Es moren de gana tots aquests. Mira, fill meu, creu-me: fes-te metge, que fan els duros a cabassos." I així va ser. Per una cosa tan estúpida com aquesta.

■ **Quan el pare deia que feien els duros a cabassos, per què ho deia? Què es pensava de la professió aleshores?**

■ Perquè hi havia metges, no tots els metges, que feien els duros a cabassos. Això ha estat i serà sempre. Hi haurà una minoria de metges que faran els duros a cabassos; després n'hi ha uns quants que es guanyen la vida dignament i uns quants que la passen molt magra. Aquests el meu pare no els veia.

■ **Llavors vostè va decidir....**

■ En aquella època, fèiem cas dels pares i jo vaig començar a estudiar medicina, l'any 28.

■ **En aquella època al pare se li deia «sí, senyor», i vostè es va posar a estudiar medicina. On? A Saragossa?**

■ No, no, a Barcelona. Quan jo vaig acabar el Batxillerat vaig tornar a l'estiu a casa meva, a Seira, i allà es va mantenir aquesta conversa, però llavors venia el problema econòmic d'estudiar medicina, havia de fer alguna cosa per guanyar-me la vida. El meu pare no em podia pagar una despesa i aleshores va ser quan, de moment, vaig estar en una despesa a Barcelona aguantant com fos i al final vaig trobar feina als Escolapis del carrer de la Diputació.

“ **He tingut pocs mestres de veritat. Un d'ells va ser Joaquim Trias, l'altre el professor Ferrer Solervicens. Han estat els dos que han marcat la meva vida.** ”

■ **Jo vaig estudiar el batxillerat allí.**

■ Així recordaràs que allà hi havia una escala gran. A l'hora de dinar, baixaven els "ayos", o sigui els acompanyants de nens, i un deia: el 3. Llavors els nanos del grup 3 seguien... Jo deia: 7, 8, 9, que eren els meus grups. I llavors venien els nanos i jo els anava deixant a casa fins a la Rambla. Al matí els anava a buscar a casa. Els portava al col·legi, i també al migdia. A la tarda els tornava a buscar i al capvespre es repetia l'operació, 7, 8 i 9 i ja està. I per fer això em donaven el menjar. El menjar i em penso que 7 duros. Jo vivia al carrer d'Aribau, 31... En aquella època ens donaven 7 duros perquè era el preu que costava una cambra. I així vaig fer el primer any. A Barcelona, a la Facultat de Medicina, al carrer de Casanova. Però va passar una cosa: jo faig els anys el 18 de gener i, al setembre, que era l'època de la matrícula, jo tenia 15 anys. I no em van acceptar: perquè s'havien de tenir 16 anys per matricular-se. Llavors vaig dir: molt bé, jo faré lliure aquest curs, però al maig ja tindrè 16 anys, em matricularé i aprovaré el curs. I vaig anar a trobar els catedràtics, els vaig ensenyar que jo havia tingut premi extraordinari de revàlida i els vaig dir: miri, és que no em deixen matricular, no és que jo sigui mal estudiant. Jo li prego que em consideri oficial, jo aniré a classe i després ja m'examinaré. I tots em van acceptar.

■ **Expliqui'm una mica qui eren aquests catedràtics?**

■ Primer el d'Anatomia era el doctor Riera Villaret un home que ja era molt vell en aquell moment i que tenia una bronquitis crònica. I que havia d'interrompre la dissertació amb una tos tremenda, amb unes expectoracions de vòmica, i seguia explicant. Tenia de professor auxiliar el seu fill, que li deïem Riereta, es deia Riera Cercós. Només hi havia que professor catedràtic i professor auxiliar.

■ **No hi havia la figura del professor adjunt que va haver-hi després?**

■ En aquella època hi havia catedràtic i el seu auxiliar.

■ **Digu'm altres noms de catedràtics del primer curs...**

■ El catedràtic d'Histologia va ser don Àngel Ferrer Cagigal. L'altre que vaig tenir va ser August Pi i Sunyer, de Fisiologia General. I després tenia dues assignatures a la Facultat de Ciències, la Física i la Biologia. El catedràtic de Física era l'Alcobé, i el de Biologia era un que es deia Fuset, que era sord. I s'explica una anècdota que diu: "¿Cuántas clases de insectos hay? Neu-



En el primer rengle al centre, Rafael Ramos, professor de...  
esquerra Walter Oppenheimer, hematòleg; en el primer...

rópteros, ápteros, dípteros, etc." I aquell va dir: "ápteros, teros, teros." I diu: "Falta uno." I l'altre diu: "Teros." Però no vaig poder acabar aquell curs a Barcelona.

■ **Per què?**

■ Veurà. A Espanya governava des de feia cinc anys la dictadura de Primo de Rivera i la gent ja se'n començava a cansar. I van començar els estudiants a fer gresca. Estem parlant del curs 28-

29. Van treure llambordes, i van insultar la policia. Es ficaven a la Facultat. Després arribaven a la universitat els reforços del Clínic. I ens dispersava la policia a cavall. I al final el dictador va tancar la Universitat de Barcelona. I jo em vaig trobar que no estava matriculat i no em podia arriscar a veure si l'obrien un altre cop. Llavors me'n vaig anar a Saragossa.

■ **Jo aquí volia fer un incís per preguntar, per què, havent estudiat, i estant habituat a Saragossa, decideix anar a estudiar a Barcelona?**

■ Home, jo era català.

■ **Era aquest l'únic motiu?**

■ No, d'altra banda, la meua família no esperava altra cosa que el trasllat a



pediatria; a la seva dreta Josep M. Massons i a la seva esquerra el Dr. Ferrer Soler; a l'esquerra del Dr. Ferrer Soler, el Dr. Riera i el Dr. Pi i Sunyer. A la dreta del Dr. Ferrer Soler, el Dr. Riera i el Dr. Pi i Sunyer. A l'esquerra del Dr. Ferrer Soler, el Dr. Riera i el Dr. Pi i Sunyer. A la dreta del Dr. Ferrer Soler, el Dr. Riera i el Dr. Pi i Sunyer.

Barcelona. I era d'esperar que jo tot el que faria seria a Barcelona. Llavors vaig anar a Saragossa i vaig repetir l'operació: miri, jo sóc batxiller d'aquí, de Saragossa, però jo estudiava a Barcelona i ara han tancat... I tots els catedràtics que eren d'esquerra o simpatitzants em van rebre amb els braços oberts.

■ **Abans de seguir i anar a Saragossa el segon any, ens agradaria conèixer la**

“ **Un altre que explicant era fabulós era el doctor Emili Mira, de Psiquiatria.** ”

**seua opinió dels catedràtics i professors, de les seves actituds i de com s'estudiava i es convivia?**

■ Per exemple, un tipus era l'Àngel Ferrer Cagigal. Aquest era un home que era un gran orador, un home que parlava molt bé. I era un polític que havia estat el president del Partit Liberal a Cadis. Aquest home va estar navegant, era un metge de vaixell, i va conèixer una noia multimilionària i es va casar amb ella. I llavors ell va tenir temps de fer oposicions a càtedra de l'assignatura d'Histologia i Anatomia Patològica.

■ **I els altres professors?**

■ El Riera era un home decrepit. Ho he explicat abans. En Pi i Sunyer era realment una llauna. Compte, que en Pi i Sunyer era una gran personalitat. Era un home molt capaç, dirigia l'Institut de Fisiologia però, per exemple, a Fisiologia General que equival a la Bioquímica, allò va ser una llauna. Tremenda, tremenda! I després jo he estudiat Bioquímica i n'he sabut.

■ **Recorda el professor Pi i Sunyer? En recorda res?**

■ No, no, a penes. No hi havia contacte.

■ **L'estudiant, estem parlant dels primers cursos, era complidor, era respectuós, anava a classe, no se'n perdia ni una. D'altra banda es controlava l'assistència a classe, o tothom feia el que volia?**

■ Allà hi havia, com sempre, un grup que estudiava des del primer dia i que anaven a classe. Però hi havia un grup que anaven fent. I després hi havia un altre grup que no es mirava els llibres fins a Setmana Santa. Llavors començava la tragèdia, el cafè, no dormir, estudiar, em queden tretze dies i...

■ **Doctor Massons, anem a Saragossa?**

■ Amb Saragossa a penes hi vaig tenir contacte, perquè hi vaig anar quan el curs ja s'acabava. L'únic contacte que vaig tenir va ser presentar-me als catedràtics, explicar-los la meua tragèdia i llavors ells...

■ **Recorda els noms dels catedràtics i quelcom de les seves personalitats?**

■ Sí. Pi i Sunyer, Santiago Pi i Sunyer, de Fisiologia; d'Anatomia, Gascón i Marín i d'Histologia, Muniesa. Aquest Muniesa era alcalde de Saragossa i el van afusellar els nacionals.

Vaig parlar amb tots aquests senyors i aquests senyors em van dir: "Pues le examinaremos con su programa." Vaig treure el programa de Barcelona i ells, segons el programa de Barcelona, em van preguntar. Estàvem al mes de juny. I vaig aprovar tot el curs. I es va acabar la meua experiència a Saragossa.

■ **Pel segon curs van obrir una altra vegada la Facultat de Medicina de Barcelona. Aquell any vostè es va poder matricular de totes les assignatures?**

■ Clar. Ja tenia més de 16 anys. No va haver-hi dificultat llavors.

■ **Quin ambient hi havia a la facultat?**

■ Aquí va passar una cosa. L'Anatomia per a mi era una cosa avorridíssima. Ho era tant que jo he dit sempre que a mi no m'importaria tornar a fer la carrera ... si em perdonessin l'Anatomia. Era un rotllo! Terrible. I a més a més, va acabar explicant l'assignatura en "Riereta" perquè el seu pare ja estava molt malalt. I en Riereta, Antoni Riera Cercós, la va explicar tan bé que tots vam quedar agraïdíssims.

Després, una altra vegada, en Pi i Sunyer, amb Fisiologia Especial, i aquelles lliçons sí que donaven gust... Garcia Banús, de Química...

He tingut pocs mestres de veritat. Un d'ells va ser, com he dit abans, Joaquim Trias, l'altre el professor Ferrer Soler. Han estat els dos que han marcat la meua vida. El doctor Ferrer Soler era un home que no es pot demanar més per ser sant. Era un gran professional, un home entregat en cos i ànima a l'ensenyament. Era fabulós. La meua tesi doctoral la vaig dedicar al meu pare i després al doctor Ferrer Soler.

Vaig posar: "Al que em va ensenyar aquest art el vaig estimar igual que el meu pare."

Un altre que explicant era fabulós era el doctor Emili Mira, de Psiquiatria.

■ **Recorda alguna cosa d'aquell temps que pugui reflectir la situació de la Facultat de Medicina?**

■ La Facultat de Medicina, senzillament, era catastròfica, per exemple les pràctiques. No es feien pràctiques. Era un simulacre de pràctiques... Pràcticament no hi havia pràctiques. Cobraven els cinc duros, que llavors costaven les pràctiques, i no es feien pràctiques. L'ensenyament era la lliçó magistral i va que xuta.

■ **I llavors els alumnes una vegada s'acabava la lliçó què feien? Es quedaven per la facultat?**

■ Sí! Jugàvem a futbol allà al pati aquell central, al claustre, amb una piloteta... I després hi havia el Bar Galeno, que estava davant. Una barraca al mig de la plaça actual. Un quiosc al mig de la plaça. I allí la gent es menjava l'esmorzar que es portava de casa, una truita a la francesa, i llavors prenia un gotet de vi o una altra cosa, i després hi havia com una petita habitació on jugaven al dòmino o a les cartes. Recordo un company de curs, que era molt mal estudiant, que es deia Sancho. I aquest per exemple, quan arribava algú i deia "és que vaig a pràctiques", ell deia queda't aquí a jugar, i jugàvem. El Bar Galeno va ser això... Després, van treure aquell "chiringuito", i es va instal·lar al carrer de Còrsega, gairebé cantonada amb Casanova. Però ja no va tenir l'èxit que tenia abans, i després van fer un bar soterrani a la facultat.

■ **Com era la vida estudiantil d'aquella època? Per exemple: hi havia caramelles i tunes...? Com vivíeu? Persegüeu les modistes per Santa Llúcia?**

■ No, no hi havia tuna però hi havia el "Coro de Juanola". Juanola era un noi que l'any que jo feia segon ell feia sisè. I tenia un cor, i aquest cor cantava una sèrie de cançons, totes molt picants i anticlericals. I cantaven davant de la facultat. I a les dones que anaven i venien del Mercat del Ninot els passaven el platet i algunes els donaven 10 cèntims.

■ **Llavors, els estudiants o estàveu al "chiringuito" o jugàveu al futbol o bé...?**

■ ... a la Biblioteca, que també hi havia qui hi anava a estudiar, com jo. Jo era

“ **Vaig estar en una pensió a la Gran Via, on tenia el despatx el doctor Fernández Pellicer. Al principal hi tenia el seu despatx, i a dalt de tot hi havia la dispensa de la senyora Laieta.** ”

allò que deia Marañón, *traperero del tiempo*, perquè aprofitava tots els retalls petits de temps que quedaven solts.

■ **Hi havia companyonia i bon ambient, entre els estudiants?**

■ **Un cotxe per tots o un cotxe cadascú?**

■ No, potser n'hi havia dos que tenien cotxe. Un era en Ripol i Noble i l'altre era un nét del baró de Bonet, Narciso Amigó de Bonet. Aquests feien un altre tipus de vida.



A la primera fila d'esquerra a dreta: Dr. J. A. Casellas, Dr. A. Armengol, Dr. J.A. Salvà, Dr. G. Palacios, Dr. F.G. Valdecasas, Dr. F. Calvet, Dr. P. Puig Muset, Dr. J.M. Massons.

A la segona fila: Sr. I. Estrada, Dr. T. Richou, Sr. J. Camps, Dr. J. Laporte, Dr. H. Badell, Dr. S. Glanzmann, Dr. J.M. Sabala, Dr. J. Coll, Sr. S. Garriga, Sr. A. Trias, Srta. M. Casellas.

A la tercera fila: Sra. J. Pedrals, Srta. A.M. Ametlla, Sr. R. Krenn, Sra. A. Papiol, Srta. N. Fernández, Srta. J. Kapff, Srta. R. Ribot, Dr. J. García Llauredó, Dr. D. David Tornos, Sr. F. Jofre.

Fotografia de Barcelona, 30 d'octubre de 1950, publicada al llibre del Dr. Massons *La càtedra de Farmacología de Barcelona entre 1940 y 1980. Una etapa entre el empirismo y la ciencia.*

■ Sí, el que passa és que es formaven grups, suposo que com es fa ara. Uns grups per afinitat, per una sèrie de coses. Per exemple, el meu grup era un grup excursionista. Sortíem els diumenges a Montserrat, al Figaró, al Tagamanent....

■ **Hi havia també el grup "bien o pijo"?**

■ Sí senyor! Hi havia un grup "pijo" que tenia un cotxe.

■ **Però teníeu bona relació amb ells?**

■ Una mica distanciats. Ens miraven, als que érem pobres, una mica de costat. Jo aquell any també treballava, donant lliçons als nois de Batxillerat, que era més còmode i rendible que allò d'acompanyar els nanos del col·legi.

■ **Llavors es pot dir que la relació entre els estudiants de la facultat es**

desenvolupava durant la setmana i els caps de setmana cadascú feia la seva vida. Anècdotes especials que vostè recordi i que ens puguin fer veure com era l'ambient de la facultat d'aquella època? Perquè ens ha dit que de pràctiques res de res... Parlant de pràctiques, hi havia dissecció a Anatomia?

■ Sí, això sí, veu? Hi havia dissecció, que ens preniem seriosament.

■ No amagàveu els ossets i els posàveu a la butxaca d'algú?

■ No, no. Coses de mal gust, no. El que passava és que allà hi havia un home, el Demetrio, no sé si l'has arribat a

“ Vaig fer unes oposicions a metge intern de guàrdia. Vaig fer les oposicions, vaig guanyar, i vaig entrar d'intern a l'Hospital Clínic. Llavors vaig decidir que estaria dos anys sense col·legiar-me ni exercir només estudiant i ajudant els cirurgians. ”

la vida universitària d'aquell temps, així com la vida social i l'ambient de les pensions d'estudiants?

■ Cal dir una cosa, que al tercer any vaig guanyar una beca a la Diputació de Tarragona. I amb aquesta beca vaig poder estudiar d'una manera folgada i

no sé què. I aquests dos senyors eren furibundament anticlericals. I llavors hi havia fortes discussions amb els estudiants que eren catòlics. La cosa curiosa del senyor Maymó era que sempre deia que ell era separatista. Era molt anglòfil, molt anglòfil. Recordo que sempre explicava la batalla de Jutlàndia.

■ A quin any va acabar la carrera, doctor?

■ L'any 34.

■ Què va fer llavors?, es va posar a exercir de seguida?

■ Llavors jo tenia aspiracions, no volia ser un metge “més”. Vaig fer unes oposicions a metge intern de guàrdia. Vaig fer les oposicions, vaig guanyar, i vaig entrar d'intern a l'Hospital Clínic. Llavors vaig decidir que estaria dos anys sense col·legiar-me ni exercir només estudiant i ajudant els cirurgians.

Al Clínic ja hi havia un servei d'Urgències que havien fet els germans Trias. Els germans Trias havien fet una biblioteca de cirurgia fantàstica, molt petita però molt completa; allò va ser la meua vida: dos anys treballant intensament i sense veure un sol malalt particular. Però el 19 de juliol de 1936 va esclatar la guerra. Llavors jo em vaig trobar amb una preparació teòrica i pràctica molt superior a moltíssima gent. Un personatge em va oferir ser el seu secretari. I el doctor Trias em va dir: “No ho accepti”. Quan em van oferir ser cap d'un equip quirúrgic de les Brigades Internacionals em va dir: “Agafi-ho. És l'ocasió de la seva vida.” I llavors vaig ser cap quirúrgic de les Brigades Internacionals.

■ Ara ens hauria d'explicar una miqueta l'experiència d'aquella època.

■ Fabulosa. Fabulosa. Primer vam anar a Albacete, al quarter general. Hi vam anar dos equips, portàvem un ajudant quirúrgic i un ajudant mèdic. Els dos equips vam anar allí i ens va rebre el cap de la Sanitat de les Brigades Internacionals que era búlgar i es deia Kristanov, però el seu nom de guerra era



Visita del Dr. Massons a finals de 1940 al Laboratori de l'Institut d'Higiene Tropical d'Amsterdam, prèvia a muntar el Laboratori a Barcelona, per recollir experiències.

conèixer, que era el bidell principal. Era un home amb uns ulls verds injectats, de molt mal geni; recordo un dia que jo tenia el llibre d'Anatomia damunt la taula de dissecció i ell anava regant amb una mànega, i si em descuido, me'l mulla completament. L'altre bidell d'Anatomia que hi havia era el Jordán. El Jordán era un home que mirava com dissecàvem i deia: “Aquí està el ciàtico”, i efectivament era allí.

■ Doctor, ens podria fer un resum de la seva època de la facultat que reflectís

tranquil·la, no havia de fer classes i podia dedicar tot el meu temps a l'estudi.

Vaig estar en una pensió a la Gran Via, on tenia el despatx el doctor Fernández Pellicer. Al principal hi tenia el seu despatx, i a dalt de tot hi havia la dispensa de la senyora Laieta. Allí hi havia estudiants de tota mena. Potser érem vuit o deu. I a més, en aquella pensió hi havia dues persones respectables, dos senyors. Naturalment hi havia una distància entre el senyor Maymó, director de la Banca Marsans, i el senyor Duran, que era corredor de

“**Quan em van oferir ser cap d'un equip quirúrgic de les Brigades Internacionals (el Dr. Trias) em va dir: "Agafi-ho. És l'ocasió de la seva vida." I llavors vaig ser cap quirúrgic de les Brigades Internacionals.**”

Òscar Telgue. I aquest home ens va rebre molt bé, ens va dir que paguéssim el que ens demanessin a la gent que vàiem de contractar, i que ens dirigíssim a l'alcalde del poble. No ens va donar més instruccions i ens va fer un uniforme a mida. Jo vaig veure que allò no eren les milícies, que allò era un exèrcit organitzat. Em van enviar a Extremadura, a un indret que es diu Cabeza del Buey, i allà vaig estar uns mesos, en un col·legi de monges convertit en hospital.

■ **Doctor, faci'ns un resum d'aquell tipus de medicina a les Brigades de com estava el metge i de com vivia aquell moment de guerra des del punt de vista sanitari.**

■ Molt senzill. Jo tenia de tot. Les Brigades Internacionals es van portar amb mi fantàsticament. Tenia de tot. I és més, el cap que jo tenia, que era un austríac, em deia: "Ordre d'evacuació general; vostè ha de buidar l'hospital perquè s'espera una ofensiva, exceptuant els malalts que no siguin transportables i el que a vostè l'interessa que segueixi el seu curs." Això ho va mantenir sempre. I és clar, va resultar que jo feia una cirurgia que era la cirurgia de Böhler, que en aquell moment era la traumatologia més bona. Segons ells, una ferida s'havia de netejar i després s'havia de suturar. I en guerra això no es pot fer, s'ha de deixar oberta. S'ha de deixar oberta i en repòs. Clar, això era molt innovador per al mateixos internacionals, i de seguida em van considerar d'una gran categoria. En aquell moment parlava sis idiomes, i totes les converses amb el cap eren en alemany; jo anava trauint.

■ **Quan diu que el tractament obert d'una ferida o d'una fractura és una tècnica catalana, per què ho diu?**

■ Perquè aquesta tècnica pertany a Joaquim Trias.

■ **I vostè sap com va sorgir el pensament del doctor Trias de tractar les ferides obertes sense suturar?**

■ Perquè ell havia estat metge militar, i havia fet la guerra del Marroc, i

sabia que les ferides de guerra s'infectaven.

■ **No sé si s'havia sentit dir que la tècnica de tractar les ferides traumàtiques de guerra, deixant-les obertes i després enguixades, no és una tècnica d'en Trueta sinó una tècnica d'en Joaquim Trias.**

■ Bé, originalment, ni de l'un ni de l'altre. En realitat era una tècnica que un cirurgià americà que es deia Wineth Orr aplicava a les osteomielitis cròniques. I és clar, una fractura infectada és una osteomielitis crònica, i per tant aquest sistema d'Orr es va aplicar a la traumatologia.

■ **Quant temps va estar de metge a les Brigades?**

■ Un any.

■ **Sempre al sud?**

■ No. Al cap d'uns mesos vam rebre l'ordre d'anar cap a Madrid. No sabíem on anàvem. Jo recordo que vam pujar al tren, amb tot l'equip: la làmpada, la taula, les caixes d'instrumental... tot el tren. I vam arribar a una estació que es diu Tembleque, allí vam baixar del tren i vam passar a camions. I d'allà tinc una anècdota molt curiosa: hi havia soldats que descarregaven i jo els deia: "*Chicos id con cuidado con esta làmpara. Esta mesa pesa mucho...*" I llavors s'apropa un Internacional i em diu: "*Camarada, te felicito porque eres el Internacional que he oído hablar mejor en castellano.*"

Madrid, la Batalla de Brunete. Jo la vaig fer des d'un sanatori antituberculós, que era el Sanatorio Villegas, a Hoyo de Manzanares, un poble que està a dalt de la Sierra. I allà estàvem tres equips treballant. Operàvem 24 hores seguides. L'endemà mig descansàvem i a l'altre ens ocupàvem del postoperatori, i a l'altre, tornem-hi. Jo en tinc un record horrible. Hi havia una gran terrassa on els tuberculosos estaven estirats. I entre operació i operació, mentre fregaven el quiròfan i canviaven les talles, jo m'estirava en una llitera de les que hi havia allà. I quan ja estava tot preparat, em cridaven i llavors jo anava cap al qui-

ròfan. Recorria un passadís que no s'acabava mai, ple de lliteres amb gent que esperava ser operada. Allò era horrible. Ferits de guerra. T'estiraven la bata... "*Opéreme a mí primero, que tengo cuatro hijos.. a mí, a mí...*" Llavors entrava al quiròfan i venia la segona part. Nanos immobilitzats de setze o disset anys, que es posaven a plorar i demanaven la mare. I després l'altre espectacle eren els Internacionals que morien renegant. Tot això a mi em desmuntava. Això va ser Brunete. Quan vam marxar de Brunete, hi vam deixar un improvisat cementiri de cent tombes. Va ser una cosa terrible.

Després de Brunete, la 13 Brigada a la qual jo servia va quedar tan delmada que es va negar a anar al front. Llavors el cap de la Brigada, va quadrar un soldat, el qual va respondre que abans de tornar al front volia anar a descansar; el cap va disparar un tret i el va matar. La gent es va amotinar... Un daltabaix... I van dissoldre la brigada. Es clar, jo em vaig quedar, entre comeses, "sense feina". Llavors em van donar l'ordre d'anar a Albacete, al Quarter General. Això era finals de juliol del



Edifici del laboratori Drovysa-Vister, al carrer Escocia, 4



“ Operàvem 24 hores seguides. L’endemà mig descansàvem i a l’altre ens ocupàvem del postoperatori, i a l’altre, tornem-hi. Jo en tinc un record horrible. ”

37. Arribat a Albacete vaig anar a veure el meu cap, el doctor Telgue que em diu: “T’hem de fer el carnet de les Brigades. Tens una foto?” Em trec una foto de la cartera... mira la foto,... em mira a mi i diu: “Camarada, estàs molt fotut. Necessites unes vacances. Ara et farem el carnet, vés-te’n a casa i ja et cridaré. I tinc una cosa molt maca que t’agradarà molt per a tu. I la cosa molt maca va ser Benicàssim.” I llavors vaig passar d’estar al front i tal, a anar a Benicàssim, que era on hi havia un hospital de rereguarda per la gent que es refeia, la gent que tenia una metral·la, una apendicitis crònica, una hèrnia... Allí podia jo programar l’operació, les fractures les tenia dies i dies en observació, amb la cura tancada, etc. Al meu hospital venien fotògrafs de tot el món pel motiu del tipus de cures que allí es feien.



■ Com va acabar la seva peripècia militar?

■ Vaig deixar les Brigades Internacionals a l’abril del 38. Les vaig deixar perquè els Internacionals van veure que amb l’ofensiva dels nacionals a l’Aragó, Espanya es tallaria en dos: Catalunya i la zona centre-sud. I llavors van donar l’ordre de traslladar tot el material i els ferits cap a Catalunya. Però a les Brigades Internacionals la meitat eren nois d’aquí. I al meu hospital també catalans, extremenys i andalusos. I llavors jo vaig dir al director doctor Jensen: “Escolta, el Conveni de Ginebra diu que el metge ha de seguir la sort dels seus ferits. I els meus ferits són els que vosaltres deixareu aquí.” Ell em respongué “t’afusellaran si caus en mans de l’enemic”. Jo vaig arronsar les espatlles i vaig dir: segueixo...estic amb els meus. I ho va comprendre perfectament. De manera que ells van anar a Catalunya i jo em vaig quedar a Benicàssim. Llavors vaig passar a l’exèrcit de manobres, a les Brigades aquestes, que formaven part de las Fuerzas de Choque, que sempre anaven a on hi havia soroll i vaig fer la Campanya del Maestrat. Vàrem anar retrocedint, retrocedint mentre els altres anaven avançant fins gairebé a València. I vaig acabar la guerra a València. A València jo dirigia, juntament amb l’Antonio Rodríguez Arias, un servei de 200 llits a l’Hospital que avui és la Facultat de Medicina, que no estava inaugurada i les aules eren les sales dels malalts.

Acaba la guerra... L’últim dia de la guerra van sortir uns camions dels que se’n deien de “Prensa y Propaganda”, amb uns altaveus, arribaven en un poble: la Marcha Real, Viva Franco, Viva España, i la gent aplaudint... Però un camió d’aquest va arribar a un poble on hi havia uns quants rojos, seguint la “*consigna numantina*”, com deien els comunistes, i van disparar contra el camió. Van ferir i matar una quantitat de gent... Van ferir un tinent que era estudiant de dret; el van portar a l’Hospital de València on era jo, el vaig operar d’una ferida pulmonar molt greu i ... es va salvar.

Els nacionals van entrar allà sense la fúria de la guerra, van trobar un hospi-

tal que funcionava fabulosament, i es van comportar com bons companys. Van passar una sèrie de dies i gràcies al tinent que havia guarit vaig poder tornar a Barcelona. Allí vaig haver de presentar-me al jutjat militar per les depuracions. No em preocupava perquè jo havia estat president dels estudiants de medicina, per la candidatura dels catòlics que va guanyar aquell curs. Em vàrem fer uns avals i me’n vaig cap al Jutjat. M’assec a la sala d’espera i, al cap d’una estona s’obre la porta i surt un tinent que em diu: “Massons, què fas aquí?” “Mira, em vinc a presentar.” I em diu: “No entris, no entris, dóna’m els papers.” Després d’una estona surt amb un jutge: “Este es mi amigo, Massons.” I el jutge digué: “Pues tráigame unos cuantos avales más y no se hable más del asunto.”

Aquell tinent era en Joaquim Viola Saurer (anys després, alcalde de Barcelona), el tinent que em va arreglar els papers. Després hi va haver una bona relació; bé abans ja hi era, era amic meu a la Universitat de Santander. Jo vaig ser becarí a la Universitat de Santander, per medicina, i ell per dret. I és clar, els catalans de seguida fan pinya ...

■ Becari a Santander, quan va ser això?

■ Va ser quan jo feia l’últim curs..., era el 1933. M’agradaria parlar també de les substitucions, perquè era una cosa molt important a la meva època, quan vaig acabar la carrera. Es tractava de substituir el metge de poble que se n’anava de vacances. Ara no sé com va, però aleshores es contractava un estudiant del darrer curs o un metge que havia acabat la carrera. Jo havia fet algunes substitucions d’aquestes. Vaig estar al Pont de Vilumara i a Vallirana.

■ Era el mateix metge el que buscava el substitut? O es feia a través del Col·legi de Metges?

■ No, no, de conegut a conegut.

■ Ens comentava que podia ser un alumne d’últim curs?

■ Sí. Llavors aquell home t’ensinistrava... Per exemple el de Pont de Vilumara tenia una farmaciola perquè no hi havia farmacià, on hi havia un assortit de productes que tu mateix donaves a la gent, i els cobraves un preu.

■ I després d’acabada la guerra, què?

■ Tot allò que he dit abans sobre la meva oposició d’intern de guàrdia a

fer punyetes. Allò no va valer per res. Al carrer. De tal manera que jo en aquell moment em trobava en una situació de misèria. I vaig anar a trobar el doctor Vicent de Carulla Riera, que era el director de l'Hospital, i li vaig dir: "Miri, escolti, a mi ara m'han tret... els cigrons que menjava d'aquí, és que em fan falta..." Ell em va dir: "No es preocupi, que jo el nomenaré intern de guàrdia de fisioteràpia." S'ho va treure de la màniga. I vaig poder seguir a l'hospital, fins que em vaig poder col·locar una mica, una miqueta. Vaig posar un despatx a la Ronda de Sant Antoni però a penes venia ningú. Misèria i companyia. Llavors vaig pensar: faré investigació que allà no molestaré ningú. I en aquestes l'any 40 va arribar un catedràtic de trenta anys, Francisco García Valdecasas, el vaig anar a trobar i li vaig exposar un projecte que jo tenia. Es tractava d'obtenir plasma de bou desanafilactitzat tractant-lo amb formol per després reutilitzar-lo. El professor Valdecasas després em va confessar que no va creure que pogués resoldre els problemes que el meu projecte comportava. Però sí que ho vaig aconseguir, i llavors és clar, ja vaig guanyar algun diner, a més treballava a la càtedra de Farmacologia d'ell, a l'Hospital Clínic.

Llavors va venir el "Seguro", el Seguro Obligatorio de Enfermedad o SOE, com en deiem vulgarment. Vaig fer les oposicions al SOE, vaig ser cap d'equip quirúrgic de la *Residencia Sanitaria Francisco Franco* quan es va obrir. Vaig ser dels cirurgians que la van inaugurar. Em van assignar un cupo d'assegurats que jo visitava al meu despatx i, si calia, els operava a la Residència.

■ **Llavors vostè seguia amb el professor Valdecasas?**

■ Sí, sí. Amb el professor Valdecasas fins que un laboratori italià em va comprar la patent del sèrum desanafilactitzat, al qual vaig donar el nom d'Isoplasma.

■ **Doctor Massons, ens agradaria que ens expliqués la seva idea de l'Isoplasma, el perquè de la incredulitat del professor Valdecasas... Vostè porta a terme el seu projecte i comencen les publicacions, després els reconeixements. És a dir, el seu projecte va fer fortuna...**

■ Vaig fer uns diners amb això.

“ **Vaig posar un despatx a la Ronda de Sant Antoni però a penes venia ningú. Misèria i companyia.** ”

■ **Va fer fortuna científica i econòmica...**

■ Sobretot científica...

■ **I llavors els italians...**

■ Em van proposar fer un laboratori aquí. I jo vaig acceptar i aleshores em vaig dedicar en cos i ànima al laboratori. No vaig deixar la cirurgia perquè jo continuava fent el *Seguro*, com es deia... Però la meva primera dedicació era al Laboratori que es deia Drovysa-Vister.

■ **Vostè és el fundador de Vister?**

■ Sí, dic Drovysa perquè era el nom espanyol, però la marca era Vister. Drovysa: "Drogas, Vacunas y Sueros, S.A". Vister era la marca.

■ **Així que vostè és el fundador de Vister? M'estic assabentant de moltes coses que no sabia... Altres línies de recerca a més de l'Isoplasma?**

■ Jo havia fet uns treballs molt macos amb el professor Valdecasas sobre el xoc, molt importants, i vaig sintetitzar la tiourea, que va ser el primer medicament utilitzat per tractar l'hipertiroïdisme. Vaig dirigir, també, tres tesis doctorals.

■ **Quines publicacions de l'època es van fer sobre el descobriment de l'Isoplasma?**

■ En primer lloc la revista *Lancet*, la de més prestigi del món. El *Lancet* va publicar un article meu. Van sortir cartes... I el reconeixement es va fer mundial... Va ser utilitzat a Egipte, a Rússia, a la Xina, a Romania... Al Japó. També es van publicar uns tractaments de la cirrosi hepàtica, i quan aquests malalts rebien l'isoplasma, orinaven i milloraven, però el gran èxit es va aconseguir tractant infants afectats de greus deshidratacions a la Càtedra del professor Ramos, amb la tècnica del doctor Walter Oppenheimer.

■ **Un altre aspecte de la seva vida professional va ésser la cirurgia. Va tenir un equip quirúrgic que operava a la Ciudad Sanitaria Francisco Franco, avui Hospital de la Vall d'Hebron. Crec que aquest hospital es va crear com a centre quirúrgic de la Seguretat Social perquè els seus diferents equips quirúrgics hi anessin a operar els malalts dels seus cupos...**

■ Es fugia de l'hospital. L'hospital tenia mala fama: era símbol de pobresa i injustícia social. Els sindicalistes no volien hospitals. Els hospitals, amb l'eufemisme característic del règim, els deien *residencias sanitarias*. I a més, de la mateixa manera que els rics eren visitats pel metge al seu despatx, i operats a la seva clínica, ells també



Isoplasma i altres productes del Laboratori Drovysa-Vister.

volien que fos així. I va ser així. Ara, científicament, allò era un sistema negat.

La idea era la de clínica particular, en gros, res més. Desavantatges: falta d'investigació científica i una sèrie de coses.

■ **La relació metge-malalt era...**

■ Molt més bona que ara...

■ **Aquella forma d'exercir la medicina era gratificant? Té algun record en el sentit que la relació metge-malalt tingués aspectes negatius?**

■ Importava el malalt. Era el malalt al que li expliques tot, que li ensenyas les pedres... que a mitja operació surts a donar explicacions, que el vas a veure el diumenge a la nit... Vaja, te'l guanyes. I el convences que tu vols el seu bé.

■ **Vostè, a quin any es va jubilar?**

■ Jo em vaig jubilar l'any 83.

■ **I durant els seus anys d'exercici, va viure canvis en l'exercici de la cirurgia i en la relació metge-malalt?**

■ La relació metge-malalt anava empitjorant. De tal manera que el meu discurs d'ingrés a la Reial Acadèmia va ser sobre la crisi del diàleg metge-malalt.

■ **Doctor Massons, ens agradaria que ens digués quelcom de la relació dels cirurgians entre ells i la vida científica, com la que devia haver-hi a la Societat Catalana de Cirurgia, si és que vostè hi participava.**

■ Mai. Jo llavors dirigia un laboratori que em prenia totes les hores del dia i de la nit. Llavors la meua relació era amb la indústria farmacèutica.

■ **Feien recerca en el seu laboratori?**

■ Jo vaig fer recerca dins del laboratori. Al mateix laboratori que fèiem servir de control fèiem investigació. I tota aquesta investigació la portàvem a la càtedra del professor Valdecasas. No es va perdre mai la connexió.

Per exemple, quan hi va haver la transició, els estudiants de medicina van entrar en massa, el doctor Valdecasas em va cridar i em va dir: "Mire, no tengo profesores, si usted se quiere encargar..." Li vaig respondre: "Ho tinc una mica rovellat, però vaja..." I sí, sí, vaig preparar la cosa. Això era l'any 77-78. Llavors vaig fer algunes classes a uns grups perquè és clar, hi havia tants grups... Jo vaig ensenyar les hor-

mones durant dos anys. Tenia unes bones diapositives. Ho tenia molt ben muntat

Més endavant vaig deixar de treballar al laboratori perquè els italians es van arruïnar i se'l van haver de vendre als americans.

■ **És llavors quan es dedica a la investigació històrica?**

■ Em dedico plenament a la Societat Catalana d'Història de la Medicina, en la seu de la qual ens reuníem el primer dimecres de cada mes.

Faig també l'obra de la *Historia de la Sanidad Militar Española*, quatre volums, nou anys de feina. Una altra activitat que no vaig deixar mai va ser la deontologia. La que ara en diuen bioètica. Publicàvem una revisteta que es deia *El cuarto de hora*. Cada número portava un o dos articles meus, un d'exercici mèdic i un altre de moral mèdica.

■ **Ara, si li sembla, encetem l'última part de la nostra conversa preguntant-li per les seves activitats no professionals i les seves afeccions.**

■ La poesia. Jo sóc d'una penya, El Rall, a la qual m'hi va portar el doctor Parellada. En aquesta penya, que està integrada per poetes que són mestres en Gai Saber, jo els dic: "Vostès són de primera divisió i jo sóc de tercera regional."

■ **I ara per acabar ens vol fer algun comentari final?**

■ Que dono gràcies a Déu d'haver-me jubilat abans de la medicina actual.

“ He viscut una llarga vida, en la que penes i alegries s'han anat donant-se les mans.

Els darrers anys - des de la meua jubilació - han estat anys de serenar i de treball joiós.

I visc en la ferma convicció que m'espera un futur encara millor.

Perquè tota tardor o tot hivern van seguits d'una primavera plena de llum.

Josep Ma. De Sagarria ho va dir: que si cau i s'esberla la fruita / dins l'aram d'un novembre de flors / a la branca esquerdada i gelcuita / ve l'abril a posar-hi les flors.

Josep M. Massons Esplugas

He viscut una llarga vida, en la que penes i alegries s'han anat donant-se les mans  
Els darrers anys - des de la meua jubilació - han estat anys de serenar i de treball joiós  
I visc en la ferma convicció que m'espera un futur encara millor.  
Perquè tota tardor o tot hivern van seguits d'una primavera plena de llum.  
Josep Ma. De Sagarria ho va dir: que si cau i s'esberla la fruita / dins l'aram d'un novembre de flors / a la branca esquerdada i gelcuita / ve l'abril a posar-hi les flors.

**COMISSIÓ DE MEMÒRIA  
DE LA PROFESSIÓ**

**Dr. Lluís Dauí**

Coordinador

**Dr. Lluís Guerrero i Sala**

Secretari

**Dr. Manuel Camps Surroca (Lleida)**

**Dr. Oriol Casassas**

**Dr. Francesc M. Domènech i Torné**

**Dr. Gonçal Lloveras**

**Dr. Josep López Batllori**

**Dr. Pere Mallafré Giménez (Tarragona)**

**Dr. Ramon Martínez Callen**

**Dr. Josep M. Muñoz Pujol**

**Dr. Joan Profitós Tuset (Girona)**

■  
EL LECTOR INTERESSAT TAMBÉ PODRÀ TROBAR  
AQUESTA I ALTRES ENTREVISTES A LA PÀGINA WEB  
[www.memoria.comb.es](http://www.memoria.comb.es)

■  
POT POSAR-SE EN CONTACTE AMB LA COMISSIÓ  
PEL CORREU ELECTRÒNIC  
[memoriadelaprofessio@comb.es](mailto:memoriadelaprofessio@comb.es)

■  
PROPERES ENTREVISTES:  
**Dr. Josep Domingo Mas**  
**Dr. Jaume Torner Sellés**  
**Dra. Maria Oliveras Collellmir**

■  
COL·LEGI DE METGES DE BARCELONA  
SERVEI D'INFORMACIÓ COL·LEGAL  
AGOST-OCTUBRE 2003

